

Føroya Fólkaháskúli

Frits Johannesen

Ja, tað er dapurt at hoyra og lesa um støðuna hjá Føroya Fólkaháskúla. Onk-untíð verður tikið til um hús, sum eru komin á fallandi fót, at tey síggja so karlagin út. Tað er dapurt, at slík orðing skal leggja seg út yvir ein so gyltan stovn, sum kanska er ein tann vakrasti mentanararvur, sum okkum føroyingum er givin í anda av N. S. Grundtvig (1783-1872), Símun av Skarði (1872-1942) og Rasmus Rasmussen (1871- 1962), har tað livandi orðið, borið fram av eldhuga á móðirmálinum frá einari livandi mannasál, kundi gera undirverkið.

Faðir mín, Theodor Johannesen, gekk á Háskúlanum veturin 1925/26. Hann tosaði altíð um tíðina fyri Háskúlan og eftir Háskálan. Hann var føddur 1908 og doyði 1986. Hetta árið gekk Kristian

Osvald Viderø (1906-1991) eisini á Háskúlanum. Í hesum sambandi rann ein partur av eini talu fram fyri meg, sum Viderø helt á Muntra á Varmakeldu 1958, har hann millum annað umrøddi Havnar Dánjal og um smáttu hansara: Havnar Dánjal stóð fram á prukku sína og segði: “Mær leingist aftur til smáttu mína, har 40 ílöt stóðu undir leka!” Ja, hvør leingist ikki aftur til Háskúlan, ið hevur gingið har, sum í dag stendur fram á prukku sína og sær tey 40 ílötini standa undir leka á Háskúlanum? Hóast hesa poetisku mynd, so er tað tungt fyri okkum øll, at hetta hús er komið á fallandi fót. Føroya Fólkaháskúli hevur givið tí vanligu fólkasáluni so góðan styrk til lívsins yrki og virki líka síðani 1899. Vónandi verða tað aðrar hendur, ið taka um endan enn tey 40 ílötuni, sum í dag standa undir leka á Føroya Fólkaháskúla. Hetta er karlagið og dapurt!!!

Sáttmálalloysi á fjórða ári!

Tað kostar 20.000 krónur eyka um árið, um vit skulu hava eina munagóða giktaviðgerð í Føroyum. Giktafelagið bjóðar tí sáttmálapørtunum til fundar, nú tey á fjórða ári bøla á samráðingum

Tíðindaskriv frá Giktafelag Føroya

Viðgerðin av føroyskum giktasjúklingum er í andaleypi. Eftir at hava sagt upp tvær ferðir og útsett uppsøgn sína aðrar tvær ferðir valdi giktalæknin tann 1. apríl at takka fyri seg. Fyrst og fremst tí hann hevði mist vónina um, at tað ber til at fáa nøktandi arbeiðsviðurskifti.

Læknin hevur fleiri ferðir ført fram, at tað eru fyra viðurskifti, sum hann vildi hava í rættlag, um uppsøgnin skuldi takast aftur. Tá hetta ikki bar til, gjørdist uppsøgnin at enda kaldur veruleiki.

Treytirnar og ynskini, sum giktalæknin hevur sett fram, eru í nevndu raðfylgju:

- Greið sáttmálaviðurskifti við Heilsutrygd
- At tíðin hjá sjúkrarøktarfrøðinginum við servitan innan gikt ikki verður nýtt á øðrum deildum
- At nøktandi hølsviðurskifti komu í lag
- At søkt varð eftir einum giktalækna afturat

Av hesum var tað bert lýsingin eftir giktalækna, sum var komið í rættlag, og tí valdi læknin at takka fyri seg.

Tað margháttliga í støðuni er, at júst hetta at seta ein lækna afturat er tað einasta av hesum, sum kostar nakra nevniverda peningaupphædd.

Tað hevur eydnast landsstýrismanninum í heilsumálum at flyta tvær mió kr. frá Heilsutrygd til Landssjúkrahúsið, men henda peningaupphædd munar lítið í sjálvum sær.

Stóri trupulleikin er, at tað ikki hevur borið til at gjørt sersáttmála fyri giktaðum. Tað bar annars til í 1982, tá sjúkrakassarnir vóru samráðingartur. Hetta varð tó broytt við árslok 2011. Í 2012 gjørdist hetta ein uppgáva hjá eini samráðingarnevnd undir Heilsumálaráðnum, og í 2013 varð uppgávan aftur flutt. Hesa ferð til Fíggjarmálaráðið. Síðani hetta er – sambært samráðingarnevndini - EITT uppskot sent serlæknafelagnum, sum brúkti fleiri mánaðir

um at svara noktandi. Sum skilst er nýtt uppskot nú ávegis, men tað broytir ikki veruleikan. Nevnliga at einki sum helst er komið burtúr, hóast samráðingarnar nú ganga á fjórða ári.

Giktalæknin hevur alment boðað frá, at hansara krav er ein sáttmáli, sum fylgir sáttmálanum hjá Dansk Lægeforening, har føroyska felagið er limur. Eisini fyri at tryggja støðug viðurskifti á økinum. Í mun til aðra privata viðgerð er eisini galdandi, at øll privat praksis hjá giktalæknanum er farin fram um kvøldið og um vikuskiftið. Dagtímarnar hevur hann hvønn dag verið fult bókaður við sjúklingum. Og hann krevur altso ikki yvirtíðartakstir. Hartil er krav

hansara, at einki loft er á árligu upphæddini, so sum tað annars er vanligt í Danmark, tá lækni arbeiðir bæði privat og fyri eitt sjúkrahús. Verður danska loftið nýtt sum hugsað dømi, er hetta rakt longu í apríl, og so má næsti sjúklingurin bíða til januar.

Í mun til fyribilsavtaluna, sum var galdandi, er talan um árliga meirútreiðslu upp á 20.000 kr. Hetta er bert eitt lítið klípi av teimum báðum milliúnunum, sum tað eydnaðist landsstýrismanninum við heilsumálum at flyta til Landsjúkrahúsið. Men tá samráðingar-rætturin er fluttur frá Heilsu- til Fíggjarmálaráðið, gera pengarnir ikki mun kortini.

Tað mátti verið eitt sjálvsagt mál hjá serlæknafelagnum at tryggja limum sínum manssømlig arbeiðskor. Tí líkist tað eini óhugnaligari líkasælu frá serlæknafelagnum, tá hugurin at samráðast um korini hjá tí læknanum, ið hevur størsta arbeiðstrýstið, er so mikið lítil.

Og tað er meira enn vanliga arrogant, tá fíggjarmálastýrið í sínum sáttmálauppskoti krevur at upphæddirnar fyri serlæknaviðgerð skulu lækkast 15%, grundað á flatskattin. Hetta er eitt óhoyrt argument í eini samráðingarstøðu, og tað munnu bæði fíggjarmálaráðharrin og fólk hansara vera fullgreið um.

Giktafelagið vil harðliga átala,

at Fíggjarmálaráðið hevur tikið samráðingarrættin á økinum, uttan at ráðið á nakran hátt hevur gjørt eina veruliga roynd at fáa ein sáttmála.

Giktafelagið hevur í vikuni verið á fundi við Heilsumálaráðið. Frá landsstýrismanninum og sjúkrahúsleiðsluni hava Giktafelagið og Pero Sore fingið lyfti um, at setunarviðurskiftini hjá sjúkrarøktarfrøðinginum og hølsviðurskiftini hjá giktalæknanum eru komin í rættlag. Og verður hetta sett í verk, so skjótt ein giktalækni aftur er til arbeiðis. Og við einum ungum føroyskum lækna, sum í lötuni nemur sær serkunnleika innan giktaðum, er tað okkara vón, at vit um fá ár hava tveir væl skikkaðar giktalækna í føstum starvi í Føroyum.

Soleiðis eru nakrir knútar loystir, men størsti knúturin er ikki loystur, tí samráðingaletið hjá Serlæknafelagnum og Fíggjarmálaráðnum hava forðað hesum.

Giktafelagið hevur tí boðið Fíggjarmálaráðnum, Serlæknafelagnum, Heilsumálaráðnum og Pero Sore á fund nú mánadagin. Okkara vón er, at allir partar mæta til fundar, og at vit her kunnu fáa glið á samráðingarnar, so verandi sáttmálalloysi ikki áhaldandi knúsar møguleikarnar fyri eini munawqwgóðari giktaviðgerð her á landi.